

DLA doktori értekezés tézisei

Báll Dávid

Földes Andor életútja és művészi munkássága

Témavezető: Papp Márta

Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem 28. számú művészet- és művelődéstörténeti
tudományok besorolású doktori iskola

Budapest

2011.

I. A kutatás előzményei

Az irodalom, amely Földes Andorral foglalkozik, igen csekély. A legátfogóbb, s Magyarországon viszonylag könnyen hozzáférhető, a saját maga által írott *Emlékeim* című könyv (Óbuda Múzeum, 2005.), ami a nem zeneértő olvasó számára is érdekes történeteket, információkat tartalmaz, de valójában, részletekbe menően a pályáját, életútját nem mutatja be. Úgy tapasztaltam, zenei körökben is igen kevesen olvasták memoárjait, s azt gondolom, érdemtelenül taszították az ismeretlenség homályába. Korábban már jelent meg Wolf-Eberhard von Lewinski tollából *Andor Foldes* címmel írás (Berlin: Rembrandt Verlag GmbH, 1970.) – de ez inkább a személyiségével, jellemvonásaival foglalkozik, és igen nehezen beszerezhető. Földes Andor felesége, Földes Lili a *Two on a continent* című kötetében (New York: E. P. Dutton & Company, Inc, 1947.) amerikai éveikről számol be, ami a pianista pályájának megismeréséhez olvasmányos adalékként szolgál, ámde az 1940-es évek végénél, Európába való visszatérésüknél lezárul. Némi kutatással lehetséges a világhálón Földes Andor néhány előadásához hozzájutni, gondolatait megismerni, de egy olyan művet, amely mindezeket feldolgozza, s a hiányzó láncszemeket beilleszti, senki sem publikált.

Az Óbuda Múzeum, dr. Újj Írisz igazgatónő irányításával tett erőfeszítéseket Földes emlékének megőrzése érdekében – például emlékszoba, emléktábla-avatás, tervek film készítésére, folyamatos munkakapcsolat az azóta megboldogult Földesnével –, egyelőre kevés eredménnyel.

Sajnálatos módon, Földes Lili halálával megszakadt a már-már hagyománynak nevezhető sorozat a Zeneakadémián, a minden évben megrendezésre kerülő Földes Andor zongoraverseny, így a felnövekvő zenész-generáció ez úton sem szerezhet a pianistáról tudomást, amennyiben tanárai, növendéktársai fel nem hívják rá a figyelmét.

II. Források

Dolgozatom elsődleges forrásaként Földes Andor *Emlékeim* című könyve szolgált, amely egészen gyermekkorától időskoráig betekintést ad életének – Földes szerint – fontosabb, meghatározóbb történéseibe. Disszertációm egyik fejezete Földes Lili *Two on a continent* című írásán alapszik, kitöltve azt az űrt, ami az *Emlékeimben* – néhány amerikai találkozás felelevenítésén kívül – Európa elhagyásával jelentkezik.

Földes gondolatai Beethovenről, Bartókról, Kodályról, korábban több nyelven is megjelentek, ámde mára igen nehezen hozzáférhetőek. Földes *Gibt es einen zeitgenössischen Beethoven-Stil?* (Eröffnungsvorlesungdes Internationalen Meisterkursus für Klavier im Rahmen des XXIV. Beethovenfestes der Stadt Bonn, gehalten am 28. 9. 1963 in der Beethovenhalle. Wiesbaden: Limes Verlag, 1963.) című előadásában olvashatóak elmélkedései a magyar mesterekről is.

A korabeli újságcikkek, kritikák – többek között a Pesti Naplóból, Az Estből, a Magyar Hírlapból – jelentős részben kapnak szerepet dolgozatomban. Földes Lilivel való személyes találkozásaim alkalmával több napon keresztül beszélgettünk, készségesen elevenítette fel a férjével eltöltött éveket. Különösen fontosnak érzem ezen információk közreadását, hiszen amióta Lili asszony is eltávozott az élők sorából, senki sincs, aki ilyen közelről ismerhette volna a zongoraművészt.

III. Módszer

Disszertációm, a korábbi irodalmakkal ellentétben, Földes életútjának, pályájának minél alaposabb feltérképezésére, a zeneművészetről való gondolatainak megismertetésére helyezi a hangsúlyt, s néhány lemezfelvételének elemzésével igyekszik feltárni előadóművészi egyéniségének legjellemzőbb vonásait.

IV. Eredmények

Földes Andort több ok miatt választottam doktori dolgozatom témájául. Az első az volt, hogy annak ellenére, habár számtalan hangfelvételen hozzáférhető a játéka, mégis nagyon kevés információ áll rendelkezésre művészi tevékenységéről, életútjáról. A másik ok, hogy Földes Lilivel – az általa támogatott, a Zeneakadémián akkor még évente megrendezésre kerülő Földes Andor Zongoraverseny kapcsán – többször volt lehetőségem találkozni, s beszélgetni a pianistáról, lemezeiről.

V. Az értekezés tárgyköréhez kapcsolódó tevékenység dokumentációja

Két alkalommal, 2002-ben és 2006-ban is az első három díjazott között voltam a Földes Andor Zongoraversenyen. Az első megmérettetés után, az Óbuda Múzeum akkori igazgatónőjének, dr. Újj Írisznek a felkérésére, a Földes Andor Emlékszoba számára, CD-felvételt készítettem a Zeneakadémia Kistermében, a zongoraművész néhány művéből – Two miniatures, Three moods, Kodály-Földes Hány János – Intermezzo.